

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

Коберник О.М.

“ 28 ” серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ППП 2.1.01 ПЕДАГОГІКА

Спеціальність: **014.06 Середня освіта (Хімія)**

Освітньо-професійна програма: **Середня освіта (Хімія)**

Освітній ступінь: **бакалавр**

Факультет **природничо-географічний**

2019 – 2020 навчальний рік

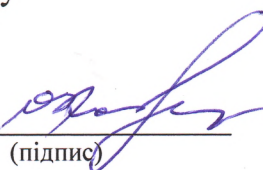
Робоча програма навчальної дисципліни Педагогіка для студентів спеціальності 014.06 Середня освіта (Хімія) освітнього ступеня «бакалавр».

Розробники: Бялик Оксана Василівна, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту, доктор педагогічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

Протокол № 1 від “28” серпня 2019 року

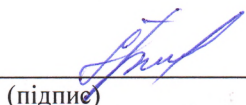
Завідувач кафедри педагогіки та
Освітнього менеджменту

(Коберник О.М.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії природничо-географічного факультету
Протокол № 1 від “29” серпня 2019 року

Голова науково-методичної комісії
природничо-географічного факультету

(Грабовська С.Л.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 01406 Середня освіта (Хімія)	Рік підготовки	
Змістових модулів – 4		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: мікродослідження		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		3-4-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь: бакалавр	44 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		46 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		90 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	год.
Вид контролю:			
екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 1/3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка» є оволодіння студентами теоретичних основ сучасної педагогічної науки, розвитку професійного мислення та готувати студентів до усвідомленого оволодіння професійними компетенціями, необхідними для ефективної роботи у сучасній школі та сформувати досвід самооцінки і самоаналізу педагогічних явищ і ситуацій, уміння моделювати освітній процес і формувати професійну самосвідомість.

Завдання вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка»:

оволодіти основними поняттями і категоріями, уміти визначати суть провідних концепцій виховання особистості, застосовувати методи педагогічного дослідження, визначити цілі, зміст, методи, засоби і форми освітнього процесу; регулювати навчально-виховну взаємодію із суб'єктами педагогічного процесу; аналізувати та оцінювати процес і результат навчання і виховання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти **компетентностями:**

загальних:

– **ЗК 21.** Здатність застосовувати сучасні методики діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічних супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху.

фахових:

– **ФК 1.** Здатність оволодіти базовими теоретико-методологічними основами з педагогіки та вміння їх реалізувати, розуміння принципів та закономірностей освітнього процесу, здатність створювати умови для збереження та зміцнення фізичного і психічного (інтелектуального й емоційного) здоров'я дітей шкільного віку, забезпечувати фізичний, інтелектуальний, соціальний та духовний розвиток особистості, застосовувати доцільні форми, методи навчання та виховання.

Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- сутність і закономірності розвитку особистості;
- методи визначення рівнів вихованості дітей та аналізу ефективності педагогічного управління процесом розвитку особистості;
- теорію і практики у національного виховання;
- специфіку роботи класного керівника та інших педагогічних працівників;
- основи фізичного, розумового, соціального, духовного розвитку особистості та інших напрямів виховної роботи;
- принципи, форми та методи організації навчання та виховання;
- типологію уроків, різних підходів до навчання;
- принципи організації різних дитячих об'єднань і керівництво ними;
- методичну роботу та основи вивчення і поширення передового перспективного досвіду;

вміти:

- проводити навчально-виховну роботу на засадах української етнопедагогіки, системи національного виховання, нових підходів до теорії і практики навчання і виховання;
- планувати педагогічну діяльність, вибирати комплекс ефективних форм і методів виховання і навчання; реалізовувати на практиці мету та завдання виховання та освіти;
- застосовувати на практиці різні типи навчання в залежності від педагогічної ситуації, дидактичні засоби навчання;
- ефективно здійснювати педагогічну взаємодію, забезпечувати фізичний, психічний, соціальний і духовний розвиток школярів;
- організовувати та стимулювати діяльність, поведінку і спілкування школярів;

- аналізувати навчально-виховні ситуації, результати навчання, виховання і розвитку, вивчати учнів та учнівський колектив;

- займатися самоосвітою, творчо використовувати на практиці досягнення педагогічної науки та передовий перспективний досвід, проводити педагогічні дослідження, виявляти творчість у педагогічній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти програмними результатами навчання:

– **ПРН 34.** Знає сутність і закономірності розвитку особистості; методи визначення рівнів вихованості дітей та аналізу ефективності педагогічного управління процесом розвитку особистості; специфіку роботи класного керівника та інших педагогічних працівників; основи фізичного, розумового, соціального, духовного розвитку особистості та інших напрямів виховної роботи; принципи, форми та методи організації навчання та виховання; типологію уроків, різних підходів до навчання; принципи організації різних дитячих об'єднань і керівництво ними; методичну роботу та основи вивчення і поширення передового перспективного досвіду.

– **ПРН 35.** Вміє проводити освітню діяльність на засадах української етнопедагогіки, нових підходів до теорії і практики навчання і виховання; планувати педагогічну діяльність, вибирати комплекс ефективних форм і методів виховання і навчання; реалізовувати на практиці мету та завдання виховання та освіти; ефективно здійснювати педагогічну взаємодію, забезпечувати фізичний, психічний, соціальний і духовний розвиток школярів; організовувати та стимулювати діяльність, поведінку і спілкування школярів; займатися самоосвітою, творчо використовувати на практиці досягнення педагогічної науки та передовий перспективний досвід, проводити педагогічні дослідження, виявляти творчість у педагогічній діяльності.

3. Мова навчання:

Мова навчання: українська

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки

Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину. Поняття про народну педагогіку, етнопедагогіку та педагогіку як академічну науку. Етапи розвитку педагогіки. Предмет та основні завдання педагогіки. Основні категорії педагогіки: виховання, навчання, освіта та розвиток, їх взаємозв'язок. Система педагогічних наук, зв'язок педагогіки з іншими науками. Педагогіка як наука і мистецтво виховання. Методологія педагогічних досліджень. Етапи здійснення педагогічного дослідження. Методи науково-педагогічних досліджень: спостереження, педагогічний експеримент, бесіди, вивчення перспективного досвіду; вивчення документації та учнівських праць, опитування, методи моделювання педагогічних явищ, методи кількісного та якісного аналізу результатів дослідження.

Тема 2. Розвиток, соціалізація і виховання особистості. Поняття про особистість, індивідуальність, індивід. Змістова характеристика понять: розвиток, соціалізація, виховання і формування. Сфери розвитку особистості. Психічний, фізичний, соціальний і духовний розвиток. Основні об'єктивні і суб'єктивні фактори формування особистості, їх особливості і взаємозв'язок. Виховання – визначальний чинник формування особистості. Роль діяльності і спілкування у розвитку особистості. Взаємообумовленість процесів виховання і розвитку, активна позиція особистості та її роль у процесі розвитку і виховання. Дитина як об'єкт і суб'єкт виховання. Вікові періоди розвитку особистості. Теорії розвитку особистості.

Практичні заняття

Цілісний взаємозв'язок біологічного фізичного, соціального і духовного розвитку особистості. Соціалізація і виховання школяра

Тема 3. Особливості педагогічної професії та формування особистості вчителя. Суспільна зумовленість виникнення і становлення педагогічної професії. Особливості педагогічної діяльності. Вимоги до особистості педагога. Система педагогічної діяльності: викладання, виховання, класне керівництво, професійне самовдосконалення, організаторська, методична, позаурочна, науково-дослідна. Сутність педагогічної майстерності. Поняття про педагогічну компетентність, педагогічну культуру. Педагогічне спілкування. Педагогічна етика та педагогічний такт.

Змістовий модуль 2. Теорія виховання

Тема 4. Проблема мети виховання у педагогіці. Мета виховання в сучасній школі. Цілеспрямованість – найважливіша характеристика виховання. Поняття мети виховання. Об'єктивний характер мети виховання. Форми практичної реалізації мети виховання. Різні підходи до визначення мети виховання. Цілі суспільні та цілі суб'єктивні. Ієрархія цілей. Генезис мети виховання в Україні. Відповідність мети виховання потребам і умовам сучасного етапу соціального розвитку Української держави. Державні документи про мету виховання. Різномісний розвиток особистості як соціальна мета виховання. Державні документи про мету виховання. Мета сучасного виховання.

Практичні заняття

Проблема мети та завдань виховання у суспільстві. Мета виховання в сучасній школі.

Тема 5. Суть процесу виховання. Різні підходи до трактування суті виховання. Теорії виховання. Процес виховання як закономірна, послідовна, неперервна зміна моментів розвитку взаємодіючих суб'єктів. Особистісно-орієнтовний підхід у вихованні. Педагогічна взаємодія у вихованні, суб'єкти виховання. Особливості процесу виховання: цілеспрямований, двосторонній, довготривалий та безперервний, варіативний, багатофакторний. Діалектика і рушійні сили процесу виховання. Демократичний і гуманістичний характер виховання. Самовиховання і перевиховання. Структура процесу

виховання: мета, зміст, форми і методи, результат. Критерії вихованості. Діагностування вихованості учнів.

Практичні заняття

Суть і зміст процесу виховання в сучасному закладі освіти.

Тема 6. Закономірності та принципи виховання. Закономірності процесу виховання. Об'єктивний характер закономірностей виховання. Поняття про принципи виховання. Загальні принципи виховання: цілеспрямованість, опора на позитивне у вихованні, зв'язок з життям; єдність свідомості і поведінки; виховання у праці і колективі тощо. Принципи сучасного виховання: національної спрямованості, культури відповідності, гуманізації, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, цілісності, особистісної орієнтації, життєвої смислотворчості, полікультурності, технологізації, соціальної відповідальності, превентивності.

Тема 7. Зміст виховання в сучасній школі. Поняття змісту виховання. Традиційні підходи до визначення змісту виховання: за напрямками виховання (розумове, фізичне, моральне, естетичне тощо) та видами культури (моральна, естетична, економічна, трудова і т.д.). Сучасне розуміння змісту виховання як системи загальнокультурних та національних цінностей. Зміст виховання як єдність ціннісного ставлення особистості до держави, людини, природи, праці тощо. Основні орієнтири виховання в школі.

Тема 8. Засоби, форми організації та методи виховання. Поняття про засоби, методи і прийоми виховання. Характеристика засобів виховання. Форми організації виховання учнів. Традиційні методи виховання в педагогіці, їх класифікація та характеристика. Інноваційні методи виховання. Народньо-педагогічні методи виховання. Педагогічна майстерність використання різноманітних методів виховання учнів, їх оптимального поєднання. Технології сучасного виховного процесу.

Практичні заняття

Засоби, методи і прийоми виховання.

Тема 9. Фізичний розвиток школяра та зміцнення його здоров'я. Поняття фізичного розвитку і виховання. Оздоровчі, освітні і виховні завдання фізичного розвитку. Виховання в учнів ціннісного ставлення до власного фізичного здоров'я. Зміст фізичного виховання. Народньо-педагогічні та сучасні засоби фізичного загартування підростаючого покоління. Форми і методи виховання в учнів ціннісного ставлення до власного фізичного здоров'я. Виховання здорового способу життя дітей в сім'ї і школі. Позакласна і позашкільна фізкультурно-оздоровча діяльність дітей.

Тема 10. Інтелектуальний розвиток особистості школяра. Формування основ наукового світогляду. Поняття інтелектуального розвитку та розумового виховання. Завдання розумового виховання. Зміст розумового виховання. Виховання культури розумової праці. Форми і методи розумового виховання. Поняття про світогляд та його функції. Структура світогляду: знання, погляди, переконання та ідеали. Види світогляду: буденний, релігійний, науковий. Шляхи формування світогляду школярів.

Тема 11. Соціальний розвиток особистості школяра. Виховання особистості в колективі. Поняття про соціалізацію та соціальний розвиток особистості. Основні фактори впливу на соціалізацію особистості. Соціальна та громадянська активність та її формування в умовах сім'ї і школи. Організація соціально-комунікативної діяльності учнів. Соціальний розвиток учнів в процесі педагогічної роботи та методи його діагностики. Проблеми взаємодії особистості і колективу. Загальні поняття про дитячий колектив, його ознаки та структура. Основні типи колективів. Динаміка та стадії розвитку колективу. Система перспективних ліній, традицій колективу. Принципи паралельної дії і єдності педагогічних вимог. Шляхи згуртування дитячого колективу. Гармонія розвитку колективу та особистості. Попередження негативних проявів поведінки окремими членами колективу (булінг, цькування, залякування).

Характеристика існуючих дитячих громадських організацій, їх завдання; напрями діяльності. Система учнівського самоврядування.

Практичні заняття

Формування колективу і його вплив на особистість. Взаємовідносини колективу особистості.

Тема 12. Духовний розвиток особистості. Моральне та естетичне виховання школярів. Поняття про духовність і духовний розвиток, духовні цінності. Система духовних цінностей: загальнолюдські, культурно-національні, громадянські, родинні, особистісні. Шляхи виховання духовних цінностей. Виховання в учнів ціннісного ставлення до людини. Поняття про мораль та моральне виховання. Шляхи і засоби виховання в учнів загальнолюдських цінностей. Виховання в учнів ціннісного ставлення до культури. Естетичне виховання як складова духовної культури. Шляхи і засоби естетичного виховання у навчальній, позакласній і позашкільній роботі. Форми і методи естетичного виховання. Естетичне виховання на народних традиціях, національному мистецтві, фольклорі тощо.

Практичні заняття

Духовний розвиток особистості школяра. Моральне та естетичне виховання.

Тема 13. Виховання громадянської культури школяра. Громадянськість як інтегрована якість особистості. Завдання громадянського виховання. Виховання ціннісного ставлення до держави як мета громадянського виховання. Національна самосвідомість. Зміст громадянського виховання. Шляхи формування громадянської культури у навчальній та виховній діяльності. Засоби, форми і методи виховання громадянської культури школяра. Національно-патріотичне виховання учнів в школі. Мета, завдання та засоби національно-патріотичного виховання школярів. Зміст, форми і методи виховання зростаючих патріотів України.

Тема 14. Виховання в учнів ціннісного ставлення до праці. Система профорієнтації учнів у школі. Працелюбність як національно-культурна цінність. Трудова діяльність як важливий фактор цілісного фізичного, інтелектуального, соціального та духовного розвитку особистості. Виховний потенціал трудової діяльності. Сутність і завдання трудового виховання. Зміст трудового виховання. Форми і методи виховання в учнів ціннісного ставлення до праці. Поняття профорієнтації. Компоненти профорієнтації учнів: профінформація, профдіагностика, профконсультація, профвідбір і профадаптація.

Тема 15. Класний керівник як організатор освітнього процесу з учнями. Зміст педагогічної діяльності класного керівника. Функції класного керівника: виховна, розвиваюча, організаторська, стимулююча, діагностична, соціальна, координаційна, методична. Права і обов'язки класного керівника. Напрями діяльності класного керівника: вивчення учнів, згуртування класного колективу, координація педагогічних вимог вчителів-предметників, налагодження співпраці з батьками і громадськістю. Планування виховної роботи в класі. Вимоги до планування та його види. Організація життєдіяльності учнів класу, виховних заходів, спрямованих, зокрема, на попередження та профілактику виникнення булінгу серед учнів класу та школи. Діагностика фізичного, інтелектуального, соціального і духовного розвитку учнів класу.

Тема 16. Родинне виховання особистості школяра. Співпраця сім'ї і школи. Сутність родинного виховання. Виховання в сім'ї – першооснова розвитку дитини. Вплив атмосфери сімейного життя, сімейних цінностей, загальної культури батьків, системи взаємин на виховання дитини. Сучасні проблеми родинного виховання. Співпраця школи з сім'єю. Форми і методи взаємодії школи і сім'ї. Батьківські комітети. Формування педагогічної культури батьків. Організація діяльності щодо запобігання та протидії домашнього насильства. Участь громадськості у вихованні дітей. Види громадських організацій. Спільна діяльність школи, сім'ї та громадськості в організації

дозвілля і відпочинку дітей, оволодінні суспільним досвідом, збереженні і розвитку національної культури.

Тема 17. Позакласна і позашкільна виховна робота. Поняття про позакласну і позашкільну навчально-виховну роботу. Особливості і відмінності позакласної і позашкільної роботи. Принципи організації позакласної роботи. Форми організації позакласної роботи. Позашкільні навчально-виховні заклади, їх види. Зміст роботи позашкільних установ.

Змістовий модуль 3. Теорія освіти і навчання

Тема 18. Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання, його структура. Виникнення і розвиток дидактики як теоретичного компонента педагогіки, що вивчає проблему навчання та освіти. Загальна теорія навчання і методики окремих предметів з основ наук, їх взаємозв'язок. Основні категорії дидактики: процес навчання, принципи навчання, зміст освіти, методи навчання, організаційні форми навчання. Навчання як вид пізнавальної діяльності учнів, його основні ознаки. Двосторонній характер процесу навчання: єдність викладання та учіння. Структура процесу навчання. Основні функції навчання (освітня, розвиваюча, виховуюча) та їх взаємозв'язок. Суперечності та рушійні сили процесу навчання. Основні етапи оволодіння знаннями: сприймання, усвідомлення, осмислення, запам'ятовування та застосування знань і умінь у практичній діяльності. Роль стимулів та мотивів у навчанні школярів. Характеристика стимулів і мотивів навчання.

Практичні заняття

Предмет і основні категорії дидактики. Суть процесу навчання.

Тема 19. Різні типи навчання. Особливості пояснювально-ілюстративного (інформаційного) типу навчання. Проблемно-пошуковий, дослідницький підхід до навчання. Поняття про проблему, проблемну ситуацію в навчанні. Рівні проблемності у навчанні. Організація проблемно-пошукової діяльності, включення елементів дослідництва в навчальний процес. Оптимальне поєднання пояснювально-ілюстративного та проблемного навчання. Основи програмованого навчання. Концепція програмованого навчання. Машинне і безмашинне програмування. Способи програмування: лінійне, розгалужене, змішане. Навчання алгоритму і алгоритм навчання. Перспективи розвитку і застосування програмованого навчання. Комп'ютеризація навчання. Сутність модульно-розвиваючого навчання, способи його реалізації в сучасній школі.

Тема 20. Закономірності і принципи навчання. Поняття про закономірності навчання, основні закономірності процесу навчання та їх характеристика. Визначення принципів навчання як вихідних положень, що визначають характер пізнавальної діяльності учнів і технології діяльності учителя. Традиційні принципи навчання: зв'язку з життям, послідовності і систематичності, виховуючий характер навчання, науковість, систематичність, наочність, міцність знань, умінь і навичок, доступність, активність у навчанні, індивідуалізація навчання тощо.

Тема 21. Зміст освіти в сучасному закладі загальної середньої освіти. Наукові основи змісту освіти в цивілізованому суспільстві. Теорії змісту освіти. Зміст освіти в сучасному закладі загальної середньої освіти, його основні компоненти. Загальна та професійна освіта. Оновлення змісту освіти відповідно до Концепції Нової української школи, заснованого на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві. Ключові компетентності Нової української школи. Державні стандарти змісту освіти. Навчальний план для різних типів освітніх закладів України. Науково-педагогічні основи навчального плану. Принципи його побудови. Типи планів. Навчальні програми, принципи їх побудови, вимоги до програм, їх структура. Види навчальних підручників для шкіл України. Нові навчальні книги для шкіл.

Практичні заняття

Зміст освіти в сучасній загальноосвітній школі.

Тема 22. Організаційні форми навчально-пізнавальної діяльності учнів. Форми організації навчального процесу. Історичний розвиток організаційних форм навчання. Виникнення і розвиток класно-урочної системи навчання в Україні. Основні існуючі форми організації навчального процесу (урок, екскурсія, домашні завдання, самостійна робота, додаткові заняття, факультативи, практикуми, семінари, лекції та ін.), їх характеристика. Форми організації діяльності учнів на уроці: індивідуальна, парна, групова, колективна. Сучасні системи навчання: модульно-розвивальна, лекційно-семінарська, цикло-блокова.

Практичні заняття

Організаційні форми навчально-пізнавальної діяльності учнів

Тема 23. Методи і засоби навчання та активізації пізнавальної діяльності учнів. Визначення методу навчання. Прийом як складова частина методу і як самостійна дидактична категорія. Різні підходи до класифікації методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності: за джерелами знань, за особливостями діяльності учителя і учня, за характером пізнавальної діяльності учня; методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, методи контролю і самоконтролю у навчанні. Роль та значення засобів навчання в організації і здійсненні навчально-пізнавальної діяльності учнів. Класифікація засобів навчання. Натуральні об'єкти, схематичні зображення, електронні та звукотехнічні засоби. ТЗН, навчальні кабінети, комп'ютери.

Практичні заняття

Методи і засоби навчання та активізації пізнавальної діяльності учнів.

Тема 24. Урок в сучасній школі. Урок як основна форма навчання в школі. Вимоги до сучасного уроку. Традиційна типологія уроків. Структура уроку в залежності від його мети. Підготовка учителя до уроку та її основні етапи. Удосконалення уроку – найголовніша і найактуальніша проблема сучасної стратегії освіти. Шляхи удосконалення уроку. Нетрадиційні уроки в школі.

Практичні заняття

Урок в сучасній школі.

Тема 25. Контроль навчальних досягнень учнів. Поняття контролю та його значення у педагогічному процесі. Функції контролю. Оціночні судження як важливий важіль управління розвитком свідомості, характеру, волі та навчальних здібностей учнів. Педагогічні вимоги до перевірки. Методи контролю та види його здійснення на різних ступенях навчання. Оцінювання навчальних досягнень учня, його призначення. Критерії якості знань і навичок учнів. Характеристика бальної системи оцінювання. Рівні навчальних досягнень. Атестація учнів. Зовнішнє незалежне оцінювання учнів у закладах освіти.

Змістовий модуль 4. Школознавство

Тема 26. Система освіти в Україні. Поняття про систему освіти. Мета та основні принципи освіти України. Система освіти України, її складники та рівні. Повна загальна середня освіта трьох рівнів: початкова освіта; базова середня освіта; профільна середня освіта. Освіта осіб з особливими освітніми потребами, інклюзивне навчання, спеціалізована освіта. Учасники освітнього процесу. Діяльність школи як відкритої соціально-педагогічної системи. Соціальна робота, виховання в сім'ї, педагогічна підтримка сім'ї, співробітництво школи і сім'ї у вихованні дітей, роль дитячих і громадських організацій у вихованні дітей. Сфери діяльності та функції соціальних інститутів і соціальних працівників.

Тема 27. Загальні основи управління. Принципи управління освітою і закладами освіти. Поняття про управління. Наукові основи управління. Принципи управління освітою. Основні функції управління. Органи управління освітою та

управління закладом освіти: державні і громадські. Демократизація управління системою освіти. Управління закладом освіти. Педагогічна рада в школі та рада школи, їх функції, зміст і форми діяльності.

Тема 28. Керівництво закладом загальної середньої освіти. Поняття про керівництво. Керівництво закладом загальної середньої освіти. Внутрішньошкільне керівництво і контроль. Керівник закладу освіти, його повноваження. Планування роботи закладу освіти. Принципи і методи внутрішкільного керівництва, його зміст та форми реалізації. Організація внутрішкільного контролю за діяльністю учителів, вихователів, класних керівників, методоб'єднань, форми контролю та їх вдосконалення.

Тема 29. Підвищення кваліфікації і атестація педагогічних працівників. Проблеми підвищення кваліфікації, вивчення, узагальнення і поширення перспективного досвіду вчителів і педагогічних колективів, впровадження в практику роботи закладів освіти досягнень педагогічної науки як основні завдання удосконалення професіоналізму вчителів. Залучення учительських кадрів до педагогічного пошуку, дослідження актуальних проблем навчання і виховання учнівської молоді, вдосконалення педагогічного процесу, відродження української культури та ін. Критерії та етапи вивчення перспективного педагогічного досвіду. Форми поширення досвіду. Діяльність кращих шкіл України, особливості роботи вчителів-новаторів.

Тема 30. Шкільна документація. Види шкільної документації. Загальношкільна документація. Документація вчителя та класного керівника. Правила ведення шкільної документації. Збереження шкільної документації.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Σ	У тому числі					Σ	у тому числі					
		л	с	лз	ін	ср		л	с	лз	ін	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину		2				3							
Тема 2. Розвиток, соціалізація і виховання особистості.		2	4			3							
Тема 3. Особливості педагогічної професії та формування особистості вчителя			2			3							
Тема 4. Проблема мети виховання у педагогіці. Мета виховання в сучасному закладі освіти.		2	4			3							
Тема 5. Сутність процесу виховання.		2	2			3							
Тема 6. Закономірності та принципи виховання.		2				3							
Тема 7. Зміст виховання в сучасному закладі освіти.		2	2			3							
Тема 8. Засоби, форми організації та методи виховання.		2	2			3							
Тема 9. Фізичний розвиток школяра та зміцнення його здоров'я						3							
Тема 10. Інтелектуальний розвиток особистості школяра. Формування основ наукового світогляду		2				3							
Тема 11. Соціальний розвиток особистості школяра. Виховання особистості в колективі		2	4			3							
Тема 12. Духовний розвиток особистості. Моральне та естетичне виховання		2	2			3							
Тема 13. Виховання громадянської культури школяра.		2	4			3							
Тема 14. Виховання в учнів ціннісного ставлення до праці. Система профорієнтації учнів.		2				3							
Тема 15. Класний керівник як організатор педагогічного процесу з учнями.			2			3							

Тема 16. Родинне виховання особистості школяра. Співпраця сім'ї і школи.		2	4		3					
Тема 17. Позакласна і позашкільна виховна робота.			2		3					
Тема 18. Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання, його структура.		2	2		3					
Тема 19. Різні типи навчання			2		3					
Тема 20. Закономірності і принципи навчання.		2			3					
Тема 21. Зміст освіти в сучасному освітньому закладі.		2	2		3					
Тема 22. Методи і засоби навчання та активізації пізнавальної діяльності учнів.		2	2		3					
Тема 23. Організаційні форми навчально-пізнавальної діяльності учнів.		2	2		3					
Тема 24. Урок в сучасному освітньому закладі.		2	2		3					
Тема 25. Контроль навчальних досягнень учнів.		2			3					
Тема 26. Система освіти в Україні.					3					
Тема 27. Загальні основи управління. Принципи управління освітою.					3					
Тема 28. Керівництво закладами освіти.		2			3					
Тема 29. Підвищення кваліфікації і атестація педагогічних працівників.					3					
Тема 30. Шкільна документація					3					
Всього годин	180	44	46		90					

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Цілісний взаємозв'язок біологічного фізичного, соціального і духовного розвитку особистості. Соціалізація і виховання школяра	4
2.	Особливості педагогічної професії та формування особистості вчителя	2
3.	Проблема мети та завдань виховання у суспільстві. Мета виховання в сучасній школі	4
4.	Суть і зміст процесу виховання в сучасному закладі освіти	2
5.	Зміст виховання в сучасному закладі освіти	2
6.	Засоби, форми організації та методи виховання	2
7.	Духовний розвиток особистості школяра. Моральне та естетичне виховання	2
8.	Формування колективу і його вплив на особистість. Взаємовідносини колективу особистості	4
9.	Виховання громадянської культури школяра	4
10.	Класний керівник як організатор педагогічного процесу з учнями	2
11.	Родинне виховання особистості школяра. Співпраця сім'ї і школи	4
12.	Позакласна і позашкільна виховна робота	2
13.	Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання, його структура	2
14.	Різні підходи до навчання	2
15.	Зміст освіти в сучасній загальноосвітній школі	2
16.	Методи і засоби навчання та активізації пізнавальної діяльності учнів	2
17.	Організаційні форми навчально-пізнавальної діяльності учнів	2
18.	Урок в сучасній школі	2
	Разом	46

8. Самостійна робота

Навчальний проект (індивідуальна робота)

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується в формі мікро дослідження на базі однієї із шкіл під час проходження студентами педагогічної практики. Оформляється у вигляді реферату.

Тематика мікродосліджень

1. Проаналізувати на прикладі одного з учителів, як враховуються вікові особливості учнів у навчанні та вихованні.
2. Показати вирішальну роль виховання у формуванні особистості.
3. Дослідити основні фактори розвитку особистості.
4. Проаналізувати зміст навчання в сучасній школі.
5. Проаналізувати позакласну і позашкільну роботу.
6. Дати аналіз використання міжпредметних зв'язків на уроках біології, географії, хімії.
7. Охарактеризувати зміст і форми методичної роботи учителя біології, географії, хімії.
8. Дати аналіз нестандартного уроку відповідно до обраної спеціальності.
9. Проаналізувати здійснення принципу зв'язку навчання з життям і практикою на уроках біології, географії, хімії.
10. Описати ефективні прийоми навчання на уроках.
11. Вивчити шляхи активізації пізнавальної діяльності учнів в процесі навчання.

12. Охарактеризувати розвиваючу функцію навчання на основі фактів з уроків біології, географії, хімії.
13. Охарактеризувати виховну функцію навчання на основі фактів з уроків біології, географії, хімії.
14. Дослідити мотиви навчання учнів школи.
15. Проаналізувати використання частково-пошукового методу на уроках відповідно до обраної спеціальності.
16. Провести аналіз діяльності вчителя біології, географії, хімії по використанню дослідницького методу навчання.
17. Вивчити методіку роботи учителя по організації самостійної роботи учнів.
18. Використання проблемного методу навчання на уроках.
19. Дослідити профілактику негативних звичок у школярів.
20. Шляхи та методи дотримання свідомої дисципліни на уроках.
21. Дослідити проблему духовності в освітньому процесі закладу освіти.
22. Вивчити шляхи та методи здійснення правового виховання учнів.
23. Вивчити та проаналізувати критерії оцінки навчальних досягнень школярів.
24. Вивчити досвід роботи школи по екологічному вихованню учнів.
25. Вивчити шляхи та методи здійснення профілактики булінгу в закладі загальної середньої освіти
26. Дослідити як впроваджується ППД в систему роботи школи.
27. Дослідити дотримання вимог до перевірки та оцінки навчальних досягнень учнів.
28. Вивчити досвід роботи школи по здійсненню учнівського самоврядування.
29. Дослідити причини неуспішності учнів та вивчити шляхи її подолання.
30. Вивчити шляхи та методи здійснення профілактики булінгу в закладі загальної середньої освіти З'ясувати роль засобів навчання у педагогічному процесі.
31. Дати аналіз застосуванням методів сугестії у вихованні учнів.
32. Вивчити ставлення учнів класу до громадської роботи.
33. Дослідити причини різного ставлення учнів до різних уроків.
34. Вивчити актив класу, його роль у колективі.
35. Дати аналіз стосунків між членами колективу класу.
36. Дати аналіз роботи класного керівника з батьками. Описати заходи щодо запобігання та протидії домашнього насильства.
37. Дати аналіз здійснення індивідуальної роботи з учнями.
38. Проаналізувати здійснення учителями біології, географії, хімії диференційованого підходу до учнів.
39. Дослідити моральні цінності учнівської молоді.
40. Вивчити рівень готовності учнів до трудової діяльності.
41. Дослідити рівень економічної культури школярів.
42. Проаналізувати світоглядні позиції учнів класу.
43. Дослідити рівень естетичної культури школярів.
44. Вивчити використання засобів народної дидактики в процесі навчання.
45. Дослідити використання народно-педагогічних методів виховання.
46. Дослідити форми і методи впровадження здорового способу життя у щоденний побут учнів.
47. Вивчити досвід роботи по профорієнтації учнів.
48. Дослідити проблеми родинного виховання дітей в сучасних умовах.
49. Дослідити шляхи формування в учнів національної свідомості.
50. Дослідити проблему виховання релігійної культури.
51. Дослідити вплив національної культури та народних традицій на духовний розвиток особистості.
52. Вивчити досвід роботи соціального педагога або шкільного психолога.
53. Дослідити вплив засобів інформації на формування особистості.

54. Дослідити впровадження інформаційних технологій в навчальний процес.

Питання, що передбачені для самостійного опрацювання при підготовці до практичних занять та модульного контролю

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Педагогіка в системі наук про людину	2
2.	Розвиток, соціалізація і виховання особистості	2
3	Особливості педагогічної професії та формування особистості вчителя	2
4	Проблема мети виховання у педагогіці. Мета виховання в сучасній школі	2
5.	Суть процесу виховання	2
6.	Закономірності та принципи виховання	2
7	Зміст виховання в сучасній школі	2
8.	Засоби, форми організації та методи виховання	2
9.	Фізичний розвиток школяра та зміцнення його здоров'я	2
10.	Інтелектуальний розвиток особистості школяра. Формування основ наукового світогляду	2
11.	Соціальний розвиток особистості школяра. Виховання особистості в колективі	2
12.	Духовний розвиток особистості. Моральне та естетичне виховання школярів	2
13.	Виховання громадянської культури школяра	2
14.	Виховання в учнів ціннісного ставлення до праці. Система профорієнтації учнів у школі	2
15.	Класний керівник як організатор навчально-виховного процесу з учнями	2
16.	Родинне виховання особистості школяра. Співпраця сім'ї і школи	2
17.	Позакласна і позашкільна виховна робота	2
18	Предмет і основні категорії дидактики. Процес навчання, його структура	2
19.	Різні типи навчання	2
20.	Закономірності і принципи навчання	2
21.	Зміст освіти в сучасній загальноосвітній школі.	2
22.	Організаційні форми навчально-пізнавальної діяльності учнів	2
23.	Методи і засоби навчання та активізації пізнавальної діяльності учнів	2
24.	Урок в сучасній школі	2
25.	Контроль навчальних досягнень учнів	2
26.	Система освіти в Україні	2
27.	Загальні основи управління. Принципи управління освітою і школою	2
28.	Керівництво школою	2
29	Підвищення кваліфікації і атестація педагогічних працівників	2
30	Шкільна документація	2
	Разом	60

8. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються як традиційні методи навчання (лекції різних видів, розповідь, бесіда, вправи тощо), так і інноваційні (метод проектів, мозковий штурм, розв'язування виховних ситуацій, метод «Прес» , «Кейс-стаді» тощо).

9. Методи контролю

1. змістовий модульний контроль;
2. оцінювання під час практичного та лабораторного заняття;
3. індивідуальні домашні завдання;
4. ІНДЗ;
5. підсумковий контроль.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички
Високий, А, 90 – 100, Відмінно	Студент має глибокі, міцні і системні знання про теоретичні засади педагогіки; нормативно-правову базу педагогіки; зміст роботи, що пов'язана з вирішенням проблем навчання та виховання підростаючого покоління; вміє синтезувати знання по окремих темах; використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	Студент самостійно орієнтується в потоці інформації з дисципліни; здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При підготовці до практичних та лабораторних занять студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього, середній В, С, 75 – 89; дуже добре, добре	Студент знає і може самостійно визначити зміст роботи, що пов'язана з вирішенням проблем навчання та виховання особистості; може синтезувати знання по окремих темах, давати точні формулювання. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Студент самостійно виконує завдання, передбачені програмою дисципліни, володіє базовими навичками обґрунтувати творче застосування основних положень педагогічної теорії у майбутній професійній діяльності, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату. При виконанні завдань практичних та лабораторних занять студент може самостійно виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки
Достатній, Д, Е, 61 – 74, задовільно, достатньо	Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії; допускає неточні і не повні відповіді, не чітко їх формулює, робить окремі помилки у відповіді, але може їх усунути під керівництвом викладача, недостатньо володіє термінологією.	Студент може виконувати найпростіші завдання, але не спроможний самостійно висвітлити загальні питання; робить висновки, але не розуміє матеріал достатньою мірою.
Початковий, Fх, F 1 – 60, незадовільно	Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями щодо педагогічних процесів. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий	Допускає істотні помилки, невпевнено, з великими утрудненнями виконує практичні завдання.

	лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення.	
--	---	--

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
ЗМ 1	ЗМ 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	42
6	6	6	6	6	6	

Поточне тестування та самостійна робота					ІНДЗ	Підеумко вий контроль	СУМА
ЗМ 3							
T7	T8	T9	T10	T11	15	20	100
6	6	6	6	6			

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	відмінно	Зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74	задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. опорні конспекти лекцій;
2. інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД);
3. ілюстративні матеріали;
4. система дистанційного навчання «Moodle».

13. Рекомендована література

Основна

1. Волкова Н.П. Педагогіка : навч. посіб. – [2-ге вид., перероб., доп.] – К.: Академвидав, 2007. – 509 с.
2. Гриньова М., Коберник О., Малаканова Л., Сорокіна Г. Основи сучасного виховання Текст : навчальний посібник / Гриньова М., Коберник О., Малаканова Л., Сорокіна Г.; ПНПУ імені В. Короленка. – Полтава: ПП «Астра», 2015. – 345 с.

3. Зайченко І. В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-е вид. – К., «Освіта України», «КНТ», 2008. – 528 с.
4. Карпенчук С. Теорія і методика виховання [Текст] / С. Карпенчук – К. : Вища школа, 2005.- 343 с.
5. Кузьминський, А.І. Педагогіка [Текст] :Підручник / А. І. Кузьминський, В. Л. Омеляненко. – К. :Знання, 2007. – 447с. – С.226 – 245.
6. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посібн. / В.І.Лозова, Г.В.Троцько. – Х., 2002. – 354 с.
7. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки: проект // Вища школа. – 2013. – № 2. – 86 с.
8. Малафійк І.В. Дидактика новітньої школи : навчальний посібник / І.В.Малафійк. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2015. – 632с..
9. Педагогіка : навчальний посібник / Галузьяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. – 2-е вид., вип. і доп. – Вінниця : «Книга-Вега», 2003. – 235 с.
10. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : Науково-методичний посібник / О.Пометун, Л.Пироженко. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
11. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. / М. М. Фіцула. – 3-тє вид., стереотип. – К. : Академвидав, 2009. – 560 с. – (Серія «Альма-матер»).
12. Чайка В. М. Основи дидактики: навчальний посібник / В. М. Чайка. – Київ : Академвидав, 2011. – 238 с. – (Альма матер).
13. Ягупов В.В. Педагогіка : навч. посібник / В.В. Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.

Допоміжна

1. Бех І.Д. Виховання особистості. – У 2 кн. , Кн. 1. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади / І.Д.Бех. – К., 2003.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн., Кн. 2 : Особистісно орієнтований підхід : науково-практичні засади / І.Д.Бех. – К., 2003.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник / І.М.Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Концепція «Нова українська школа». [Електронний ресурс]. Режим доступу <https://osvita.ua/school/reform/54276/> .
5. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти. [Електронний ресурс]. Режим <http://gymnasium45.edu.kh.ua/>
6. Корсакова О. К.. Зміст сучасної шкільної освіти: Дидактичний аспект [Текст] : [Посіб.] / О. К. Корсакова, С. Е. Трубачова ; Інститут педагогіки АПН України. – К. : ФАДА, ЛТД, 2003. – 56 с.
7. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. [Електронний ресурс]. Режим доступу :http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/

16. Інформаційні ресурси

1. Мультимедійні презентації до тем.
2. Поглиблюють інформацію про систему вищої освіти матеріали, розміщені на веб-сторінках:
 1. <http://education.gov.ua> – Міністерства освіти і науки України.
 2. <http://nduv.gov.ua> – бібліотеки ім. В. І. Вернадського.
 3. www.udpu.org.ua – Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.
 4. <http://zakon2.rada.gov.ua> – сторінки сайту «Законодавство України».
 5. <http://ekniga.com.ua> – Інформаційно-пошукова система-каталог з електронної літератури: книжки, довідники, словники, енциклопедії, підручники і т. д.

6. <http://7ua.net> – Електронна бібліотека: енциклопедії, словники, підручники, будь-яка література.
7. <http://lib.com.ua> – Сайт електронної бібліотеки.